

Aan alle leden van onze Antoniusgeloofsgemeenschap
Gedachten voor de vastenperiode
Inleiding

Binnenkort breekt de vastentijd aan. Aan het begin staat de Aswoensdagviering, aan het einde de Goede week en Pasen. Veel belangwekkende thema's komen deze weken voorbij. We denken na over vergankelijkheid (Aswoensdag), over triomf en halleluja (Palmzondag), over samen delen en gemeenschap (witte donderdag), over tekortschieten, mislukken, verraad, en dood, (goede vrijdag) over verrijzenis (Pasen). Daarnaast worden nog boeiende verhalen over ons mens-zijn aangedragen in de evangelies die tijdens deze periode gelezen worden. Allemaal thema's die zeker nu in deze coronatijd in een vaak uitdagend, en soms ook bizar licht staan.

Op dit moment lees ik het boek *Leviticus*, een boek geschreven door de in november jl. overleden opperrabbin van Groot Britannië, Jonathan Sacks. Een zeer intrigerend boek dat mij leert over begrippen als heilige tijd = sabbat, heilige ruimte = tabernakel, oorsprong van het priesterschap, over voedselwetten, over offeren. etc.

Op dat laatste begrip wil ik verder ingaan. Wat moeten wij daarmee, wij moderne mensen met zoiets als offeren? Ligt dat niet heel ver achter ons? Is dat niet iets waar we over lezen in de oude Bijbelverhalen of bij de antieke culturen. Ja zeker, maar ook.....nee, want let op, misschien kunnen we er toch meer mee dan we dachten. En kunnen wij in deze vastenperiode een betere kijk krijgen over waar het in de vasten over zou moeten gaan, juist door weer eens te lezen in dat bijzondere boek Leviticus.

Lehakriv, het Bijbelse woord dat offeren aanduidt betekent 'iets nabij brengen'. Het belangrijkste element is niet zozeer het opgeven van iets in de hoop dat je daardoor God gunstig zou stemmen, maar de Ander, God, nabij komen door een geschenk te geven. Als wij afstand doen van ons eigenaarschap van iets (dier of deel van de oogst), erkennen wij dat de wereld eigendom is van God. Wij zijn hier als rentmeesters. Wij zijn niet het middelpunt van de wereld, ook niet de maatstaf van alle dingen. Vanuit menselijk perspectief gezien is het offer een proces van ons openstellen voor God door af te zien van iets dat van onszelf is. Heel fundamenteel geformuleerd, door (periodiek) afstand te doen van wilsvrijheid. Dat afstand doen kan zich ook vertalen in bewogen worden door iets anders dan alleen overlevingsdrang. Of in het leren herkennen en respecteren van grenzen- tussen heilig en profaan, zuiver en onrein, geoorloofd en verboden. Of in het weigeren om je over te geven aan de waan van alle dag, de intellectuele mode van het moment. Dus de moed je eigen weg te durven in slaan.

Het resultaat is dat wij als andere mensen naar de wereld terugkeren. In het offer kon ook de dankbaarheid tot uitdrukking worden gebracht. Sacks schrijft: In het woord *jehoedi* = jood, zit het woord *toda* = dankzegging verscholen. Hij wijst dan op de dankbaarheid van moeder Lea, die Jacobs vierde zoon, Juda baarde, naar wie de joden zijn vernoemd. '*Nu zal ik de Heer danken*'. Sacks besluit dan met: Jood zijn is dank betuigen. Geldt dat ook niet voor ons christenen?

Maar in 70 na Chr. werd de Tweede Tempel verwoest is. Geen steen op de ander is in Jeruzalem blijven staan. Offeren in de tempel was niet meer mogelijk. De latere rabbijnen hebben gezocht naar vervangers voor de offers. Zij begrepen en beseften dat offers symbolische handelingen waren die

processen van geest, het hart en het handelen van mensen aanduiden. Als vervanging van offers zagen zij daden van vriendelijkheid en goedheid, de studie van de Tora, gebed, het brengen van een financieel offer, door de zorg voor zieken, voor armen, voor vluchtelingen te betrachten of door het creëren van gemeenschap door gastvrij te zijn. Twee andere mogelijkheden zagen zij in daden van berouw of vasten.

Wat betekent dit allemaal nu voor ons, hier en nu. 'Nabij brengen', Die woorden trillen als een echo na in mij door. Nabij brengen, jezelf met God, het Mysterie. Maar ook 'nader bij brengen' wij, elkaar, de mensen van de Antoniusgemeenschap, juist in deze coronatijd. Dat kan zoals we zagen op vele manieren. Manieren die allemaal gemeen hebben dat wij elkaar *mede-delen* in deze tijd.

Zie hiervoor verder het vorige artikel. En wie weet, wellicht komen wij op deze wijze ook weer een stukje onszelf nabij.

Rob van Woerkom